KUTSESTANDARD

21-21092005-02/1

ÕPETAJA V

HARIDUSE KUTSENÕUKOGU

Kutsekvalifikatsioonisüsteemi väljaarendamine

EESSÕNA

Eesti kutsekvalifikatsioonisüsteemis määratletakse kvalifikatsiooninõudeid viiel tasemel. I tase on madalaim ja V tase kõrgeim (vt lisa A – Terminid). Kõik kutsed ei eelda kvalifikatsiooninõuete fikseerimist I kuni V tasemeni.. Iga konkreetse kutse kvalifikatsioonitasemed, sealhulgas vajaduse korral ka haridusnõuded, määrab kindlaks kutsenõukogu.

Käesolev kutsestandard sisaldab asjaomaste institutsioonide vahel kokkulepitud nõudeid õpetaja V kutsekvalifikatsioonile.

Kutsestandardi koostas Haridus- ja Teadusministeeriumi moodustatud töörühm koosseisus:

Ille Allsaar	Eesti Linnade Liit
Olav Eensalu	Anija Vallavalitsus
Eve Eisenschmidt	Tallinna Pedagoogikaülikool
Juta Hirv	Eesti Õpetajate Liit
Jüri Jürivee	Tallinna Lasnamäe Mehaanikakool, Eesti Kutseõppe Edendamise Ühing
Meeli Kaldma	Tallinna Teeninduskool, Eesti Koolijuhtide Ühendus
Vaike Parkel	Eesti Haridustöötajate Liit
Kaie Piiskop	Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus
Epp Rebane	Haridus- ja Teadusministeerium
Marju Reinvart	Eesti Lasteaednike Liit
Vilja Saluveer	Haridus- ja Teadusministeerium
Mari-Epp Täht	Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus

Ajavahemikel 21. aprill – 12. mai, 15. juuni – 25. august ja 22. oktoober – 22. november 2004 viidi läbi kutsestandardi kavandi 4 arvamusküsitlust.

Kutsestandardi lõppredaktsiooni koostamisel on töörühm arvestanud arvamusküsitlustel tehtud ettepanekuid ja märkusi.

Käesolev kutsestandard on koostatud esmakordselt.

Õpetaja V kutsestandard on kinnitatud 21. september 2005. a. Hariduse Kutsenõukogu otsusega nr 5.

Kutsestandardis määratletud kutsekvalifikatsioon on kantud kutseregistrisse.

1 KASUTUSALA

Kutsestandardite kasutusala on järgmine:
1) töötajate kvalifikatsiooninõuete määratlemine;
2) õppekavade, koolitusprogrammide väljatöötamine;
3) eksaminõuete väljatöötamine, kutsekvalifikatsiooni tõendamine ja hindamine;
4) rahvusvaheliste kutsekvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks.

2 STATISTILISED TÄHISED

Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori[1] järgi kuulub õpetamine hariduse valdkonda, kood M.
Ametite Klassifikaatori[2] järgi kuulub õpetaja 2. pearühma "Tippspetsialistid", kood 23.

3 KUTSENIMETUS JA KUTSEKVALIFIKATSIOONI TASE

Eesti keeles:	Õpetaja	V
Inglise keeles:	Teacher	V
Vene keeles:	Учитель	V

4 KUTSEKIRJELDUS

Õpetaja on rahvusliku identiteedi kandja ja ühiskonna vaimsuse kujundaja, kelle põhitegevused on õppeprotsessi planeerimine ja juhtimine; õppija juhendamine, tema arengu ja motivatsiooni toetamine; õppeprotsessi analüüsimine ja hindamine ning tagasisiside andmine õppijale, tema vanematele/hooldajale; õppija kaasamine õppesisu ja eesmärkide kavandamisse; õppija toetamine õpi- ja sotsiaalsete oskuste omandamisel.

Õpetaja valdab õppesisu (ainet) ja oskab valida sobiva tegutsemismudeli sõltuvalt õpigrupi tasemest ja õpiolukorrast.

Õpetaja oskab toimida töökollektiivi ja töörühma liikmena ja on suuteline osalema õppeasutuse arengu- ja õppekavade väljatöötamises ning hariduselu edendamises nii õppeasutuses kui ka väljaspool seda.

Õpetaja oskab juhendada lastevanemaid ja teha nendega koostööd, suunates neid lähtuvalt õppija vajadusest kasutama tugisüsteeme ja spetsialistide abi.

Õpetaja järgib üldinimlikke eetilisi põhimõtteid ja austab õppija individuaalsust ning inimväärikust. Õpetajaks olemine eeldab vastutustunnet õppijate arengu ja õpikeskkonna turvalisuse eest. Õpetaja vastutab oma tegevuse seaduslikkuse eest.

Õpetaja kutsealane areng koosneb esmaõppest, kutseaastast ja elukestvast täiendusõppest. Esmaõppes omandatakse õpetajatööks vajalikud põhiteadmised ja oskused. Kutseaasta toetab algaja õpetaja kohanemist haridusasutuse kui organisatsiooniga, selle vältel arendatakse edasi esmaõppes omandatud kutseoskusi.

[1] Statistical classification of economics activities in the European Community (NACE) eestindatud versioon
[2] International Standard Classification of Occupations (ISCO-88) eestindatud versioon

Õpetaja hindab oma vastavust kutsestandardis püsitatud nõuetele ja arendab end kutsealaselt pidevalt.

Mõistet *õpetaja* kasutatakse kutsekirjelduses koolieelse lasteasutuse õpetaja, klassiõpetaja, aineõpetaja (põhikooli ja gümnaasiumi aineõpetaja ja kutseõppeasutuse üldhariduslike õppeainete õpetaja) ja eripedagoogi tähenduses.

Koolieelse lasteasutuse õpetaja õpetab lapsi koolieelses lasteasutuses.

Klassiõpetaja õpetab oma klassis põhiliselt kõiki aineid 1.–6. klassini.

Aineõpetaja töötab põhikoolis, gümnaasiumis või kutseõppeasutuses, õpetades üht või mitut ainet.

Eripedagoog töötab hariduslike erivajadustega õppijatega.

Kutsekvalifikatsiooni Õpetaja V taotlemisel on nõutav
1) pedagoogiline kõrgharidus (sh rakenduskõrgharidus);
2) aine- või kutsealane kõrg- või keskeriharidus ning pedagoogiline koolitus.

Kutsekvalifikatsiooni omistamise tingimused täpsustatakse kutsekvalifikatsiooni omistamise korras.

5. KUTSEOSKUSNÕUDED

5.1 Üldteadmised ja -oskused[3]

5.1.1 Orienteerub Eesti, Euroopa ja maailma ajaloos ja kultuuris, ümbritsevas keskkonnas, ühiskonna toimemehhanismides ja kodaniku rollis ühiskonnas.
5.1.2 Omab teadmisi inimese arengu seaduspärasustest.
5.1.3 Keeleoskus:[4]
1) riigikeel –
kesktase – õpetajad, kelle emakeel ei ole riigikeel;
kõrgtase – eesti õppekeeles ning eesti keelt ja muud õppeainet eesti keeles õpetavad õpetajad, kelle emakeel ei ole riigikeel.
2) üks võõrkeel – B2
3) üks võõrkeel – A2
5.1.4 Kasutab info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendeid, kusjuures tavakasutajast õpetaja:
1) oskab kasutada IKT riist- ja tarkvara, sh õpiprogramme ja veebipõhiseid õpikeskkondi;
2) tunneb IKT-põhise aktiiv- ja projektõppe põhimõtteid ja metoodikat ning oskab neid aineõppesse integreerida;
3) oskab valmistada elektroonilisi ja veebipõhiseid õppematerjale;
4) oskab leida infot ja leitud infot/allikaid/materjale kriitiliselt hinnata, materjale refereerida ja nendele korrektselt viidata;
5) oskab kasutada erinevaid IKT vahendeid oma tööde vormistamiseks ja esitamiseks (nt e-portfoolio, koduleht jmt) ning andmete süstematiseerimiseks;

[3] Kasutatud mõistete kirjeldused on lisas A
[4] Keelte oskustasemete kirjeldused on lisas C

6) järgib veebipõhise informatsiooni ja intellektuaalse omandi kasutamise häid tavasid;
7) teab IKT kasutamisega seonduvaid ohte enda ja õpilaste tervisele, sotsiaalsele ja vaimsele arengule, oskab neid vältida õppeprotsessis.

5.1.5 Tunneb koolikorraldust ja haridusasutuse asjajamist.

5.1.6 Tunneb toetava ja turvalisuse õpikeskkonna nõudeid ja järgib neid.

5.2 Põhiteadmised ja –oskused

5.2.1 Omab teadmisi pedagoogikast ja psühholoogiast, sh õpipsühholoogiast:
1) kasvatusteaduste ja kasvatusfilosoofia põhitõdedest ja suundumustest õpiteooriatest, -strateegiatest ja -stiilidest;
2) aktiviseeriva ja arendava õpikeskkonna kujundamise põhimõtetest ja meetoditest, sh juhtimise ja meeskonnatöö põhimõtetest;
3) õppija arengu seaduspärasustest ja eripärast;
4) mitmekultuurilise õpikeskkonna eripärast;
5) kooliuuringute korraldamise meetoditest;
6) juhtimise ja meeskonnatöö põhimõtetest;
7) nõustamise, sh kutse- ja karjäärinõustamise ja juhendamise põhimõtetest ja meetoditest;
8) erinevatest analüüsi, tagasiside ja hindamismeetoditest.

5.2.2 Omab aine- ja ainedidaktika alaseid teadmisi:
1) õpetatavast ainevaldkonnast, ainesisu valiku põhialustest ja õpetamise põhimõtetest;
2) riiklikust õppekavast ja selle rakendamise võimalustest, sh eelneva ja järgneva kooliastme või haridustaseme nõudmistest;
3) ainete omavahelise lõimimise võimalustest ja seostest ümbritseva keskkonnaga;
4) õpetaja professionaalset arengut toetavatest materjalidest.

5.2.3 Omab teadmisi hariduskorraldusest:
1) oma töövaldkonda reguleerivast seadusandlusest ja hariduskorraldusest, õppeasutuse välistest ja sisestest tugistruktuuridest.

Õpetaja kutseoskused- ja tegevused tuuakse välja lisas B.

Kirjeldatud on tegevusi, mille kaudu väljenduvad õpetaja kutsealased teadmised ja oskused, mida õpetaja kasutab vastavalt eesmärkidele, otstarbekusele ja võimalustele. Oskuste taset ei eristata.

5.2 Erioskused ja –teadmised

5.3.1 Koolieelse lasteasutuse õpetaja

Koolieelse lasteasutuse õpetaja:
1) loob last arendava mängulise ja turvalise keskkonna;
2) suudab juhendada mängulist õppimist;
3) kujundab lapsest lähtuva kasvukeskkonna;
4) märkab varakult erivajadusi ja nõustab lastevanemaid, teavitab neid vajadusel spetsialistiga konsulteerimise võimalustest;
5) kujundab esmaseid suhtlemis-, õpi- ja koostööoskusi;
6) nõustab lastevanemaid arengu- ja kasvatusalastes küsimustes.

5.3.2 Eripedagoog

Eripedagoogi põhitegevus on hariduslike erivajadustega lapse (edaspidi *HEV-laps*)

arengu suunamine eesmärgiga soodustada psüühiliste protsesside ja isiksuse arengut eakohase normi suunas, esmase puude ületamine/vähendamine ja teiseste puuete vältimine pedagoogiliste vahenditega, tema potentsiaalsele arenguvallale vastava õpikeskkonna kujundamine.

Eripedagoog:

1) tunneb HEV-laste õppekavade (individuaalne õppekava, lihtsustatud õppekava, toimetuleku õppekava, hoolduskllassi õppekava) sisu ning nende õppekavade rakendamise võimalusi, valdab HEV-laste õpetamise metoodikat;
2) tunneb õppekorralduse erinevusi HEV-laste õpetamisel, oskab õppeprotsessi üles ehitada vastavalt HEV õppekavadele, orienteerudes õppekava põhieesmärgile ja pädevuste kujundamisele;
3) suudab uurida ja kirjeldada laste kognitiivset arengut, psüühilisi protsesse, sotsiaalset arengutaset ja kõnelisi iseärasusi; suudab välja selgitada laste teadmisi ja oskusi ning hinnata lapse arengu vastavust eale;
4) oskab lapse uuringul saadud tulemuste põhjal koostada individuaalset õppekava ja klassi arengukavasid;
5) valdab õppesisu (ainet), tunneb HEV laste kasvatamise/õpetamise eripära (ainete õpetamise erimetoodikat);
6) arvestab oma töös HEV-lapse reaalse arenguvalla madalast tasemest ja potentsiaalse arenguvalla kitsusest tulenevaid nõudeid õppeprotsessile;
7) arvestab HEV-laste õpetamisel nende tunnetustegevuse ja kõne arengu iseärasustega;
8) suudab vastava õppevara puudumisel ise koostada nõuetekohaseid harjutusmaterjale/ülesandeid, muuta raskusastet ning kasutada töövõtteid, mis parimal viisil toimiksid laste elementaarse taju, piiratud töömälu mahu, puuduliku verbaalse mõtlemise tingimustes;
9) nõustab õppijaid, õpetajaid ja lastevanemaid lapse erivajadustest lähtuvalt;
10) on valmis osalema eripedagoogika/-metoodika edendamises nii haridusasutuses kui väljaspool seda;
11) omab valmisolekut täiendusõppeks sõltuvalt eripedagoogika profiilist, sihtrühmast.

5.4 Isikuomadused ja võimed (vajalikud eelkõige eneseanalüüsiks)

1) kõlbelisus,
2) algatusvõime,
3) emotsionaalne eneseteadlikkus/stabiilsus,
4) empaatia,
5) järjekindlus,
6) koostöövalmidus/suhtlemisvalmidus,
7) pingetaluvus,
8) tolerantsus,
9) vastutustunne.

6 KEHTIVUSAEG

6.1 Kutsestandard vaadatakse läbi vähemalt üks kord 4 aasta jooksul.

6.2 Omistatud kutse on pidevalt erialasel tööl oleval õpetajal tähtajatu.

Lisa A TERMINID

Kutsekvalifikatsioonisüsteemi terminid

Kutsestandard – dokument, mis määrab kindlaks kutsekvalifikatsioonist tulenevad nõuded teadmistele, oskustele, vilumustele, kogemustele, väärtushinnangutele ja isikuomadustele.
Kutsekvalifikatsioon – antud kutsealal nõutav kompetentsuse tase, mida tunnustatakse kas reguleeritud, ajalooliselt või rahvusvaheliselt kujunenud nõuete alusel. Kutsekvalifikatsioonisüsteemis on viis taset, kusjuures I tase on madalaim ja V tase kõrgeim.
I tase – töötaja täidab tööülesandeid ühesuguses olukorras, on omandanud kutsealased oskused ja teadmised enamasti kutsealasel väljaõppel, võib vajada juhendamist töö käigus, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;
II tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmistele omab vilumust ja kogemust, töötab iseseisvalt, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;
III tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses ja vahelduvas olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmistele ning vilumustele ja kogemustele omab meisterlikkust, valmisolekut kutsealaste oskuste ja teadmiste edasiandmiseks, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;
IV tase – töötaja täidab analüüsimist ja otsustamist eeldavaid tööülesandeid muutuvas olukorras, omab kutsealaseid teadmisi ja oskusi; korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;
V tase – töötaja täidab teadmiste laiendamist, probleemide lahendamist, teaduslike teooriate ja mõistete rakendamist, olemasolevate teadmiste analüüsimist, süstematiseerimist ja edasiarendamist ning õpetamist eeldavaid tööülesandeid muutuvas olukorras, omab laialdasi kutsealaseid teadmisi ja oskusi, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.
Kõik kutsed ei eelda kvalifikatsiooninõuete fikseerimist kõigil viiel tasemel. Iga konkreetse kutse kvalifikatsioonitasemete arvu ja iga taseme nõuded, sealhulgas vajaduse korral ka haridusnõuded, määrab kindlaks kutsenõukogu.

Kutseoskusnõuded

Üldoskused ja -teadmised – tegevusvaldkondi läbivad nõuded üldistele oskustele ja teadmistele.
Põhioskused ja -teadmised – kutsealal tegutsemiseks vajalikud nõuded oskustele ja teadmistele.
Erioskused ja -teadmised – nõuded oskustele ja teadmistele, mis on seotud spetsialiseerumisega.
Lisaoskused ja -teadmised – soovituslikud oskused ja teadmised, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi või seonduvad lisakvalifikatsiooniga.
Isikuomadused ja võimed – kutsealal töötamiseks eeldatavad isiku- ja isiksuslikud omadused ja füüsilised võimed.

Lisa B

KUTSEOSKUSED JA TEGEVUSED

Kutseoskuste kirjeldamisel on lähtutud õpetaja põhitegevustest, mida ta rakendab vastavalt olukorrale ja vajadusele.

1 Kutseoskused ja tegevused

1.1 Planeerimisel ja juhtimisel:

1) arvestab õppe kavandamisel riikliku ning õppeasutuse õppekava ja arengukava eesmärke;
2) koostab ainekava või tegevuskava ja õpetaja töökava;
3) koostab individuaalse õppekava;
4) seab õppele, ainekursusele ja tunnile selgeid eesmärke ning määratleb õpitulemused, arvestades läbivaid teemasid ning õppijate hariduslikke erivajadusi;
5) kaasab õppe kavandamisse õppijaid, lastevanemaid ja kolleege, kohandades plaane ja tegevusi vastavalt muutustele õppekeskkonnas;
6) juhib rühmade toimimist ja arengut, kavandab ja korraldab õppetöövälist tegevust.

1.2 Õpikeskkonna kujundamisel:

1) loob õppimist ning õppija arengut toetava demokraatliku ning vaimselt ja füüsiliselt turvalise keskkonna;
2) kaasab õpikeskkonna kujundamisse õppijad ja lastevanemad ning rakendab meeskonnatöö põhimõtteid;
3) jälgib õpperühmas toimuvat ja reageerib sellele paindlikult;
4) ennetab ja lahendab distsipliiniprobleeme;
5) märkab õppija individuaalset eripära, hariduslikke erivajadusi ja isiksuse probleeme ning reageerib sobivalt;
6) arvestab mitmekultuurilise õpikeskkonna eripäraga ning ennetab võimalikke probleeme;
7) kohandab ja/või koostab õppevara;
8) kasutab õppe juhendamisel info- ja kommunikatsioonitehnoloogia võimalusi;
9) valdab õppetunni läbiviimisega seotud rutiinsed tegevusi;
10) reageerib asjakohaselt kriisiolukordades, oskab anda esmaabi:

1.3 Õppimise juhendamisel:

1) teavitab õppijaid õppe sisust, eesmärkidest ja oodatavatest õpitulemustest ning hindamispõhimõtetest;
2) toob välja seosed erinevate ainevaldkondade vahel;
3) seostab ainevaldkonna teadmisi ümbritseva keskkonnaga, suunab teadmisi rakendama;
4) kasutab õppe eesmärgile, õppijate eale ja võimetele sobivaid rühmapõhiseid ja individuaalseid õppemeetodeid ja -vorme;
5) suunab õppijaid oma õppimist juhtima;
6) arvestab õpilaste sotsiaalsete ja õpioskustega ning arendab uusi;
7) toetab õppija isiksuse arengut, loovust, arendab teadmisi ja oskusi;
8) arendab õppijates kõrgema astme kognitiivseid oskusi õpetab õppijaid orienteeruma teabes ja meedias;
9) kohandab õpet ja õpikeskkonda erineva keeleoskuse ja kultuuritaustaga õppijatele.

1.4 Õpilaste motiveerimisel:
1) selgitab välja õppijate taseme, võimed ja huvid ning arvestab nendega;
2) kasutab kaasahaaravaid, õppijat aktiveerivaid õppemeetodeid;
3) julgustab õppijaid isiklikke eesmärke seadma;
4) tunnustab õppijate pingutusi, et tagada eduelamusi;
5) suunab õppijaid ennast analüüsima, et neil kujuneks positiivne enesehinnang ja adekvaatne minapilt;
6) annab õppijatele järjepidevalt nende arengut analüüsivat tagasisidet.

1.5 Koostöö valdkonnas:
1) tegutseb aktiivse meeskonnaliikmena, õppides teistelt ning jagades oma teadmisi, oskusi ning õnnestumisi kolleegidega;
2) teeb tihedat koostööd kolleegidega, et lahendada õppijate, õpirühma või organisatsiooni probleeme;
3) arendab koostöös kolleegidega ainekava, kooskõlastab töökava, teavitab kolleege õppetöös üles kerkinud probleemidest;
4) küsib õppijatelt oma tegevusele tagasisidet, arvestab õpieesmärkide seadmisel, õpikeskkonna kujundamisel ja õppetöö korraldamisel õppijate ettepanekutega, kaasab õppijaid ja lastevanemaid probleemide lahendamisse ja ühistegevuse planeerimisse;
5) selgitab välja lastevanemate ootusi ja küsib tagasisidet oma tööle, informeerib lastevanemaid õppe-eesmärkidest, sisust, õppekorraldusest, hindamispõhimõtetest, annab tagasisidet õppija arengust, nõustab lapsevanemat lapse kasvatamise küsimustes;
6) küsib kolleegidelt hinnangut oma tööle ning analüüsib konstruktiivselt kolleegide tööd;
7) osaleb koos kolleegidega koolisiseste ja -väliste ürituste korraldamises, kaasates ka kogukonna erineva kultuuritaustaga liikmeid ja lastevanemaid;
8) osaleb õppijate arengu toetamiseks õppeasutuse ja kogukonna ühistegevustes, projektides ja/või algatab neid;
9) teeb õppeasutuse arendamise ettepanekuid;
10) teeb koostööd õppeasutuse siseste ja väliste tugisüsteemidega (logopeed, sotsiaalpedagoog, omavalitsuse haridus- ja sotsiaalnõunikud jt), aidates õppijal ületada õpi-, käitumis- ja kodusest kasvukeskkonnast tingitud sotsiaalseid raskusi.

1.6 Suhtlemisel:
1) valib olukorrale sobiva suhtlemistasandi ja -viisi;
2) kasutab korrektset õppekeelt kõnes ja kirjas;
3) väljendab end selgelt ja arusaadavalt;
4) kuulab aktiivselt ja annab tagasisidet;
5) valib olukorrale vastavaid ja partnereid arvestavaid küsimusi, korraldusi, märguandeid;
6) ennetab/lahendab konflikte;
7) oskab avalikult esineda.

1.7 Õppija arengu ja õppeprotsessi analüüsimisel ja hindamisel
1) analüüsib õpilase õppes osalemist, arengut ja õpitulemusi, annab oma analüüsi tulemuste kohta erinevatele osapooltele (õppija, lapsevanem, juhtkond, kolleegid) adekvaatset ja mitmekülgset tagasisidet, tagades samas delikaatsete isikuandmete kaitse;
2) tutvustab õppijatele, kolleegidele ja lastevanematele oma hindamispõhimõtteid selgelt ja arusaadavalt;
3) valib õppijate arengule ja oodatavatele õpitulemustele vastavaid

hindamismeetodeid;

4) analüüsib õppijate arengut ja kavandab sellele vastavalt edasisi tegevusi;
5) kasutab asjakohaseid analüüsimeetodeid.

1.8 Eneseanalüüsi ja kutsealase arengu valdkonnas:

1) analüüsib järjepidevalt oma tööd (õppetundi, tegevusi, õpitulemusi, püstitatud eesmärkide saavutamist, sise- ja välishindamise tulemusi);
2) kasutab oma tegevuse kohta erinevaid tagasiside saamise meetodeid;
3) püstitab analüüsi tulemustest lähtuvalt oma isiksusliku ja kutsealase arengu eesmärke, kavandab eesmärkide saavutamiseks vajalikke tegevusi;
4) määratleb oma koolitusvajadusi ning täiendab oma kutsealaseid teadmisi ja oskusi;
5) osaleb asutusesiseste õpirühmade töös, täienduskoolituskursustel ja seminaridel, uurimis- ja projektrühmades, et olla kursis muutustega haridusvaldkonnas, uuendada oskusi ja teadmisi ning rakendada neid oma igapäevatöös.

Lisa C

KONKREETSETE TEADMISTE JA OSKUSTE TASEMETE KIRJELDUSED

Algtase – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste töövõtete valdamine.

Kesktase – mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlemine, seoste loomine; mitmekesiste töövõtete valdamine.

Kõrgtase – seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; mitmekesiste keerukate töövõtete valdamin

KEELTE OSKUSTASEMETE KIRJELDUSED

Lisa C

	A1	A2	B1	B2	C1	C2	
MÕISTMINE	Saan aru tuttavatest sõnadest ja fraasidest, mis puudutavad mind, minu perekonda ja minu vahetut ümbrust, kui inimesed räägivad aeglaselt ja selgelt.	Saan aru fraasidest ja sageli kasutatavatest sõnadest, mis on vahetult seotud mulle oluliste valdkondadega (näiteks info minu ja mu perekonna kohta, sisseostude tegemine, kodukoht, töö). Saan aru lühikeste, lihtsate ja selgelt väljahääldatud ütluste põhisisust.	Saan aru põhilisest infost selges tavakõnes tuttaval teemal: töö, kool, vaba aeg jne. Saan aru aeglaselt ja selgelt edastatud raadio- või telesaadete põhisisust, kui need käsitlevad päevateemasid või mulle huvitavaid teemasid.	Saan aru pikematest kõnedest ja ettekannetest ning tuttava teema puhul isegi nende keerukamatest nüanssidest. Saan aru enamiku teleuudiste, publitsistikasaadete ja filmide sisust.	Saan aru pikemast tekstist isegi siis, kui see pole selgelt liigendatud ja seosed on esitatud kas kaudselt või vihjamisi. Saan suurema vaevata aru tele-programmidest ja filmidest.	Saan vaevata aru igasugusest kõnest, olenemata sellest, kus seda esitatakse. Saan aru ka kiirkõnest, kui mulle antakse pisut aega hääldusviisiga harjumiseks.	*KUULAMINE*
	Saan aru tuttavatest nimedest, sõnadest ja väga lihtsatest lausetest näiteks siltidel, plakatitel või kataloogides.	Saan aru väga lühikestest lihtsatest tekstidest. Oskan leida eeldatavat spetsiifilist informatsiooni lihtsatest igapäevatekstidest (näiteks reklaamid, tööpakkumised, prospektid, menüüd, sõiduplaanid), samuti saan aru lühikestest lihtsatest isiklikest kirjadest.	Saan aru tekstidest, mis koosnevad sagedamini esinevatest või minu tööga seotud sõnadest. Saan aru sündmuste, mõtete ja soovide kirjeldusest isiklikes kirjades.	Saan aru aktuaalsetel teemadel kirjutatud artiklitest, kus autorid väljendavad mingeid kindlaid seisukohti või vaatenurki. Saan aru tänapäevasest proosast.	Saan aru pikkadest ja keerulistest tekstidest, nii olustikulistest kui ka kirjanduslikest, tajudes nende stiililist eripära. Saan aru erialastest artiklitest ja pikematest tehnilistest juhenditest isegi siis, kui need vahetult ei puuduta minu eriala.	Saan vaevata aru kõigist kirjaliku teksti liikidest, sealhulgas abstraktsetest, struktuurilt ja/või keeleli- selt keerulistest tekstidest, näiteks käsiraamatutest, erialastest artiklitest ja ilukirjandusest.	*LUGEMINE*
RÄÄKIMINE	Oskan lihtsal viisil suhelda tingimusel, et vestluspartner aeglaselt räägib, vajadusel öeldut kordab või ümber sõnastab ning mind vestlemisel aitab. Oskan küsida lihtsaid küsimusi ja neile vastata.	Saan hakkama igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel teemadel. Oskan kaasa rääkida, ehkki ma ei oska veel ise vestlust juhtida.	Saan enamasti keelega hakkama maal, kus see on kasutusel. Oskan ettevalmistuseta vestelda tuttaval, huvitaval või olulisel teemal: pere, hobid, töö, reisimine ja päevasündmused.	Oskan vestelda piisavalt spontaanselt ja ladusalt, nii et suhtlemine keelt emakeelena kõnelevate inimestega on täiesti võimalik. Saan aktiivselt osaleda aruteludes tuttaval teemal, oskan oma seisukohti väljendada ja põhjendada.	Oskan end mõistetavaks teha ladusalt ja spontaan-selt, väljendeid eriti otsi-mata. Oskan kasutada keelt paindlikult ja tulemuslikult nii ühiskondlikel kui ka tööalastel eesmärkidel. Oskan avaldada mõtteid ja arvamusi ning vestluses teemat arendada.	Saan vaevata osaleda igas vestluses ja diskussioonis ning oskan idioome ja kõnekeelseid väljendeid. Oskan täpselt edasi anda tähendusvarjundeid. Vajadusel oskan lausungi ümber sõnastada, nii et vestluses osalejad seda vaevalt märkavad.	*SUULINE SUHTLUS*
	Oskan kasutada lihtsaid fraase ja lauseid kirjeldamaks kohta, kus elan, ja inimesi, keda tunnen.	Oskan kasutada mitmeid fraase ja lauseid, et kirjeldada oma perekonda ja teisi inimesi, elutingimusi, hariduslikku tagapõhja, praegust või eelmist tööd.	Oskan lihtsate seostatud lausetega kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja kavatsusi. Oskan lühidalt põhjendada ning selgitada oma seisukohti ja plaane. Oskan edasi anda jutu, raamatu ja filmi sisu ning kirjeldada oma muljeid.	Oskan selgelt ja üksik-asjalikult käsitleda ainest laias teemaderingis, mis puudutab minu huvialasid. Oskan selgitada oma seisukohti aktuaalsetel teemadel, tuues välja erinevate arvamuste poolt- ja vastuargumendid.	Oskan keerulisi teemasid täpselt ja üksikasjalikult kirjeldada, välja tuua alateemad ja olulisemad punktid ning teha kokkuvõtet.	Oskan esitada selge ja ladusa, kontekstile vastavas stiilis kirjelduse või põhjenduse, millel on loogiline ülesehitus, mis aitab kuulajal märgata ja meelde jätta kõige olulisemat.	*SUULINE ESITUS*
KIRJUTAMINE	Oskan kirjutada lühikest ja lihtsat teadet (näiteks postkaarti puhkuse-tervitustega) ning täita formulare (näiteks hotelli registreerimislehte, kus küsitakse isikuandmeid: nime, aadressi, rahvust/ kodakondsust).	Oskan teha märkmeid ja koostada väga lihtsat isiklikku kirja, näiteks kellegi tänamiseks.	Oskan koostada lihtsat seostatud teksti tuttaval või mulle huvi pakkuval teemal. Oskan kirjutada isiklikku kirja, milles kirjeldan oma kogemusi ja muljeid.	Oskan kirjutada selgeid ja detailseid tekste mulle huvi pakkuvas teemaderingis. Oskan kirjutada esseed, aruannet või referaati, edastamaks infot ning kommenteerides ja põhjendades oma seisukohti. Oskan kirjutada kirju, milles tõstan esile kogemuste ja sündmuste mulle olulisi aspekte.	Oskan ennast väljendada selges, hästi liigendatud tekstis, avaldades oma arvamust vajaliku põhjalikkusega. Oskan kirjutada kirja, esseed või aruannet keerukal teemal ja esile tõsta olulisemat. Oskan lugejast lähtuvalt kohandada oma stiili.	Oskan kirjutada ladusalt ja selgelt vajalikus stiilis. Oskan koostada keerulisi kirju, aruandeid või artikleid, esitada ainest loogiliselt liigendatuna nii, et lugeja suudab eristada olulist. Oskan koostada erialaseid ja ilukirjanduslikke sisukokkuvõtteid, annotatsioone ning retsensioone.	*KIRJUTAMINE*

Euroopa Nõukogu keeleoskustasemete süsteem: enesehindamise skaala